RUSKI INWALID

N°. 6.

WTOREK 9°. *Stycznia* 181

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE

Zawarcie. — Doniesienia krajowe — Roskaz dzienny J. C. M. — Wiadomośći zagraniczne. Rosmaite Wiadomośći. — Wiadomośći Uczone.

DONIESIENIA KRAJOWE.

Z Peterzburga.

Naymiłośćiwiey mianowani są kawalerami orderu *St. Anny 2 Klassy.* Zaymujący różne obowiązki w udziale będącym pod zarządzeniem Peterzburgskiego Wojennego Gubernatora: Pułkownik Brozinśki, Kollegski Radzca Radziwanowski, Nadworny Radzca Ożygow. *Orderu St. Włodzimierza 4 Klassy:* Nadworni Radzcy Szczetniew, i Lilienanker; Policmeyster Peterzburski Pułkownik Hrabia Apraxyn otrzymał znak brylantowy orderu *St. Anny 2 Klassy.*

6° *dnia tego Miesiąca* w dzien trzech Królow oraz narodzenia *Jey Cesarzewiczowskiey Mośći Wielkiey Xiężniczki Anny Pawłowny.* Obojey płći znakomite osoby jako tez Sztab, i Ober-Oficerowie Gwardyi i Armij udali się do zimowego pałacu, dla wysłuchania nabożeństwa w pałacowey Kaplicy, i złożenia powinszowań *Nayiaśnieyszemu Cesarzowi Jegomośći, Nayiasnieyszym Cesarzowym, i Jego Cesarzewiczowskiey Mośći Wielkiemu Xiążęciu.* Okazałey w ten dzień paradzie assystowało 37 batalionów pieszych, 32 szwadrony jazdy, 6 pieszych i 3 konnych rot artyleryi, ogulnie znaydowało się wcyska 38000. — Piękność i porządne rospołożenie tych Wóysk robiły rzadk zachwycający widok. O samey dziesiątey grzmiaty działa, i roschodzące się *Ura* zapow dziaiy że *Nayiasnieyszy Cesarz* otoczony Swi nym i licznym orszakiem przejezdzał szeręgi zy cięskich Wojowników. W liczbie znakomity rycerzy assystujących Nayiaśnieyszemu Panu ukontentowaniem oglądała tuteysza stolica K bahskiego wojownika, Genarała Pułków pieszy Barona *Saken.* A gdy w obecności Nayiasni szego Dworu i Pierwszego duchowieństwa ce monija swięcenia wody na Newie była skoncz wszystkie Woyska w Kolumnach scisniętych p chodziły przed *Jego Cesarską Mośćią.*

Korpus Dyplomatyczny był zaproszony do mowego pałacu, i z Okien widział ceremonije ścielne, i paradę Woyska.

Roskaz dzienny J. C. M.

NAYIASNIEYSZY CESARZ JEGOMO w obecnośći swoiey w St. Peterzbu stycznia 6° dnia następujący raczył wy roskaz.

W piechocie. Przenoszą się z przyczyny ran garnizonnych batalionow. Estlandskiego piesz pułku: Pod-Porucznik Dynkow do Uralskie

pułku strzelców : Pod-Porucznik Horbunow Żelezinskiego ; Chorąży Diedun do Byiskiego. *pułków pieszych przenoszą się do batalionów wnętrzney straży.* Nawaginskiego : Kapitan ...ngin do Simbirskieg.. Brańskiego : Kapitan ...ryszew do Permskiego. Siewskiego : Kapitan ...morski do Mińskiego. Azowskiego : Sztabs-...pitan Lisiecki 1. do Zytomirskiego. Mohilew-...ego : Porucznik Zacharów do Saratowskiego. ...porskiego : Pod-Porucznik Hewelszyn do Wi-...skiego. Estlandskiego : Pod-Porucznik Szyd-...wski do Jarosławskiego. — *Z pułków strzel-...w.* 24 : Chorąży Panow do Kurskiego. 25 : ...pitan Kosarew, i Porucznik Orżanoy, do Wo-...neżskiego *Z pułków pieszych* z przyczyny ...bości zdrowia. Siewskiago : Chorążowie Szlich-... i Andrejew do Kazańskiego. Garnizonnego ...łku. Koporskiego : Pod-Porucznik Tyliński do ...oickiego. 25 pułku strzełców : Pod-Porucz-... Durejew do Byiskiego ; Chorąży Czyrkow do ...otrowskiego. Batalionów garnizonu : *z pułków ...eszych* do batalionów straży wewnętrzney. Na-...hinskiego : Sztabs-Kapitan Łopatin do Kijow-...iego. Rewskiego : Porucznik Chartlin do Wi-...rgskiego. Mohilowskiego : Pod-Porucznik Ha-...simow 1. do Mitawskiego. Brańskiego : Pod-...orucznik Prostiakow do Simbirskiego. Nizow-...iego : Chorąży Prokudin do Smoleńskiego. *...pułków strzelców.* 18 : Porucznik Grygoriew ... Penzeńskiego. 23 : Kapitan Chołopów do Wo-...hodskiego. 25 : Pod-Porucznik Popławski do ...yskiego. 26 : Chorąży Efimow do Kałuskiego. ...ewskiego piechotnego pułku : Chorąży Ostapów ... Kostromskiey służącey komendy Inwalidów. — *...V artyleryi.* 26 brygady : Pod-Porucznik Za-...arajew do Sweaburskiego artyleryiskiego garni-...nu na stopień Porucznika. — *W pułkech pie-...ych uwalniają się od służby.* Pełniący urząd ...mendanta w Białym-Stoku. Chorąży pułku ...chockiego pieszego Chorąży Ignatiew z rangą Pod-...orucznika i pozwoleniem noszenia munduru oraz ...pensią połowy gaży za służbę nad 50 lat. 2? ...łku strzelców dla odniesioney rany, uwalnia się ...rangą Porucznika, pozwoleniem noszenia mun-...ru, oraz zupełną gażą.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Z Anglij 28. grudnia.

W Mexyku zjawił się nowy naczelnik buntow-...ków, miany za potomka *Montecum.*

Pierwsze doniesiennie o postępie obu expedycyi ...ysłanych stąd do Afryki dla znalezienia zrzódła rzeki *Nigru*, bardzo nie przyiemne. Jedna z tych expedycyi, która powinna była iść w górę rzeki Kongo łączącey się jak niektórzy rozumieją z Nigrem zapomocą ieziór, przybyła do *Bogn* straciwszy w morowym powietrzu swego naczelnika, 1. Porucznika, Botaników, i dwie trzecie części ekipażów. Druga expedycya znaydywała się iescze w Senegalu w końcu września.

W roku przeszłym urodziło się w Londynie 23,815, a umarło 20,316 ludzi. W liczbie umarłych było 168 takich którzy doszli od 90 do 100 lat. stoletnich było 3, 103 letni ieden i 104 lat ieden.

Z Szwecyi.

Sztokholm 24. grudnia.

Rząd nasz przedsięwziął nayczynnieysze srzodki aby ciągłe dżdże które panują, nie sprawiły niepomyslnych skutków dla żniw następuiących. Prócz tych Xiąże następca chcąc pomodz biednym mieszkańcom Norwegij, roskazał kupić i rozdać między nich wiele zboża. J. K. M. ofiarował także znaczną summę pieniężną Szpitalom, i innym Zakładom dobroczynności w Chrystyianij.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

W iednym z Zurnałow Paryskich znyduje się następująca anekdota : « S. P. Francuska Królowa iescze przed kilku laty do rewolucyi przeczuwała smutne przeznaczenie. Jednego poranku kiedy chodziła po Tryanońzkim ogrodzie z czterma damami Dworu. Spotyka nieznajomego człowieka, który natychmiast odszedł, strach i niespokoyność opadły Królowę, na zapytanie towarzyszących jey Dam coby się jey trafiło, odpowiedziała, że niemoże wyobrazić im swoich uczuciów, ale że człowiek którego spotkała niesłychanie ją przestraszył, ato był piwowar Santer ! »

WIADOMOSCI UCZONE.

Imperatorska publiczna biblioteka kończąc pierwsze trzy lata od odkrycia się dla pożytku publiczności, dnia 2 stycznia teraznieyszego roku obchodziła raz trzeci posiedzenie roczne które w liczbie posiedzeń iest czwarte. — W tym roku tak, iak i w latach przeszłych dzień ten pierwszy odkrycia się był obchodzony przez liczne zgromadzenie się do tey strażni pamiątek ludzi sławnych, i uczonych, swietney publiki, w obecności którey, oraz zastępującego mieysce Ministra narodowego oświecenia, J. W. Taynego Radzcy Xiązęcia *Nikołaja Alexandrowicza Galliczyna* było następujące czytanie.

Dyrektor biblioteki J. W. Tayny Radzca *Ole-*

nin odnowiwszy w pamięci zgromadzonych oboyey płci gości, swietny dzień kiedy *Nayiaśnieyszy Cesarz Jegomość* ALEXANDER I. w 1812 roku raczył zaszczycić bytnoscią osobistą tę swiątynię, dzień który był pobudką do ustanowienia tego corocznego obchodu, mówił im o nowo wyszłych wierszem i prozą pismach, któremi przełożeni tego mieysca zamierżali sobie zająć uwagę zgromadzonych.

Bez pośrednio zatym, Bibliotekarz Kolleski Radzca Krassowski, w skróceniu napisanego przez siebie pisma *o stanie Imperatorskiey publiczney Biblioteki w 1816 roku*, ukazał szanownym słuchaczom wzrastające pożytki z tego nowego zaprowadzenia, ukazujące się z liczby Czytelnikow, i Xiąg przeczytanych, w ciągu trzech lat przeszłych od odkrycia Biblioteki. — Wspomniał z jak prawdziwym poświeceniem się czytelnicy przeszłego roku nawiedzali gmach ten szanowny, zwrócił w końcu rzut oka na pisma jakie w 1816 roku weszły w to Swięte pomieszkanie, a które w żadnym z lat przeszłych nie były tak liczne.

Po skończonym takowym czytaniu P. Bibliotekarza, Pomocnik Nadworny Radzca Gniedycz czytał napisane przez niego wierszem różno-miarowym poema: *Narodzenie Homera*. Osnowane na pochwałach dawnych pisarzów dawanych temu Opiewaczowi Achilla i Ulissesa, i na zdaniach niektórych tego-czesnych krytyków, którzy o tym oycu poezyi dawali mniemanie.

Nastąpiło potym rozdawanie drukowanych exemplarzów rachunku Biblioteki, prezentowanego byłemu Ministrowi narodowego oświecenia Hrabi Alexemu Kiryłowiczowi Rozumowskiemu, za rok 1815 a drugi od czasu iey istnienia.

Gdy pomienione exemplarze rachunku rozdane były, Sztabs-Kapitan Leyb-Gwardyi Jakowlew przystąpił do czytania *Rysu literatury Rossyiski w 1815 i 1816 roku*, napisanego przez *J. P. Grecza* prozą, czytaniem którego sam autor nie mógł się zaiąć z przyczyny słabości zdrowia.

Trzy nowe Bayki napisane przez Kolleskiego Assesora Kryłowa: 1) *Kukawka i Synogarlica*, 2) *Autor i Rozboynik*, 3) *Pogrzeb*, zakończyły czytanie, które było wybrane dla zajęcia uwagi tego dnia swietnych gości.

Po czytaniu wiecey jak dwie godzin trwającym całe swietne zgromadzenie płci oboiey było przystoynie ugoszczone, co się wszystko skończyło pół godziny przed pół-nocą.

Dzień ten tak chlubny i miły dla Naczelników Biblioteki, z dwóch względów wielkie w nich wzbudza uczucie, nayprzód że to dzień przypominający bytność osobistą w tym domie Nayiaśnieyszego Pana, potym że odnawia pamiątkę dnia w którym ten gmach oświecenia publicznego odkryto, aby z niego na każdego chcącego pożytkować spływało swiatło nauk.

Rys literatury Rossyiskiey w 1815 i 1816 roku.

Lat dwie temu kiedy po ukazaniu postępu literatury Rossyiskiey w 1814 roku oświadczone było przed swietną publicznością powszechne życzenie ażeby spokoyne zatrudnienia w naukach, i sztukach po skończoney groźney burzy i krwawych bitwach za swobodę Rossyi i Europy roskrzewiły się między wszystkiemi towarzystwami oyczyzny, aby łaskawa opieka rządu starająca się o oświecenie poddanych Rossyi znalazła pomac, i posiłek w samymże narodzie.

Nie wiele upłynęło czasu, a juz się ziscza te szczere życzenie. Jak na żyzney ziemi przy sprzyiającey pogodzie, tysiąc roślin, i krzewów rodzi się i wyrasta, tak na polu literatury Rossyiskiey wynikają płody dowcipów i pracy różnego rodzaiu. Trzeba wyznać, że w tey liczbie roślin, wiele się takich znayduje co zwróciwszy ledwie wzrok przechodzącego, padają i w pierwszą wracają się nicość, ale między temi znikającemi płodami są kwiaty obiecujące z czasem, ozdobić wierzchołki drzew, które wzrosłszy pod dobroczynnym wpływem ożywiającego powszechnego swiatła, i wkorzeniwszy się głeboko w oyczystey ziemi, wytrzymają burze i chłody przez długi przeciąg wieków.

Ta nagle wzrastająca liczba płodów literatury, te powszechne dążenie do sztuk pięknych, i wszelkiego oświecenia, iest skutkiem niechybnym sprzyiających okoliczności. Kwiaty i płody rozumu ludzkiego mają tak blisbie podobieństwo z płodami królewstwa roślin, iż ja się ośmielam przedłużać zaczęte porówrnanie. Tak w uczonym jak i fizycznym swiecie płody przyrodzenia potrzebują pokarmu do dóyśćia zupełney dóyrzałosci, dla roślin pokarmem iest powietrze i światło, dla płodów zaś rozumu, swoboda i opieka rządu. Wszystkie starania o ulepszenie ziemi i rzucenie w iey łono płodonośnych ziaren bedzie próżnym, jeżeli wyrosłe z onych słabe i delikatne zbło nie będzie ożywione przystepem czystego powietrza, i ogrzane dobryczynnym promieniem słonca: gdyby nawet z tysiąca odrostków ktory i przezwyciężył te

wszystkie przeszkody swoją wewnętrzną siłą, nie dóydzie jednak nigdy tey dóyrzałości, i tego koloru do jakiego przeznaczyło go przyrodzenie: on nie osłoni cieniem gałęzi swoich, mieszkania, i nieda wybornego owocu..... Wychowanie i oświata narodowa iest iednym z nayważnieyszych i nayswiętszych obowiasków rządu, z tąd iescze większego warta szacunku i chwały, że poświecaiący się temu, celowi, sami rzadko kosztują owoców swey pracy, rozsyłając one po róznych częściach państwa: lecz wszystkie staranności i gorliwość oddających się wychowaniu młodzieży będą nie pożyteczne, jeżeli taż młodzież wyszedłszy na świat nie będzie mogla swobodnie użyć nabytych talentów.

W różnych krajach Europy, gdzie oddawna założone porządne szkoły, gdzie młodzież bierze klassyczne wychowanie, i gdzieby się należało spodziewać ciągłych i znacznych pożytków tego wychowania, widziemy zupełnie temu przeciwne. Literatura tych krajów w wieczney się znaydnie mierności, i mieszkańce onych w tych się tylko cwiczą gałeziach, które niewymagając szczegulnych zdatności są nieodbicie potrzebne do życia: skąd to pochodzi? Z tąd że wtych krajach niema tolerancyi, któraby każdemu obywatelowi jakiegoby kolwiek był wyznania pozwalała pracować na powszechny pożytek, z tąd że w nich panuje zgubny przywiey urodzenia przecinający drogę do okazania każdemu osobistych zasług i odebrania nagrody, z tąd że *oświecona* cześć mieszkańców w tych krajach, ten *wybór* i *nieoceniony skarb* państwa skrępowany łańcuchem przesądów, podeyrzenia i niewiary Rządu. Giną tam talenta jak kwiaty wiosenne od burzy i chłodu.

Niema Rossya tych przeszkod, mądry jey prawodawca *Piotr*, *Katarzyna* i *Alexander* założyli sczęscie swoich poddanych na porządney swobodzie, i przyzwoitym każdemu stanowi oświeceniu.

Piótr Wielki ustanowił prawo cierpienia wszystkich wyznań, a ludzie mający swiatło i talenta udali się z nimi do Państwa będącego jescze w kolebce chcąc mu one poświęcić: byli oni przekonani że pod osłoną Rossyiskiego tronu zupełną znaydą wolność oddawania czci Twórcy według swojego wyznania, i sposobność użycia swych zdatności na pożytek swey nowey oyczyzny.

Niskie i małe urodzenie, nieprzeszkadzają ludziom z talentami i swiatłem dać siebie poznać. Tym tylko stanom położona tama które niemają sposobów nabycia swiatła potrzebnego w wyższych urzędach państwa, lecz niech pokonają tę trudność, w tenczas i ta ostatnia upada przeszkoda; syn rolnika w wyższych wyćwiczony naukach, jednostayne ma prawo jak i syn magnata do naypierwszych wrzędow w państwie.

Katarzyna poddanym swoim dała wolność tłómaczenia myśli swoich w róznych ięzykach, i natych miast oyczyste wyniknęty talenta! Ukazał się Dzierżawin z Boskim Rymotwórstwa językiem von Bizin w którego pismach prawdziwy smak, i zdrowy ukazywał się rozsądek, śmiało oni mowili prawdy przed tronem, a ogłoszenie onych dowadziło moc tronu wspartą na miłości poddanych dowiary i oyczyzny przywiązanych. *Alexander* dokonał co ona poczęła, i to co zapanowwania *Katarsyny* było doczesną łaską, za rządow *Alexandra* przez potwierdzenie postanowienia o Cenzurze w mocne się Państwa zamieniło prawo. Wydanie takowego postanowienia przyznanego od całey oświeconey Europy za doskanałe zapowiedziało odrodzenie się Oyczystey literatury. Historya oney za czasów *Alexandra* świadczy o Jego wspaniałości i znaczeniu. Zostawiono pisarzom Rossyiskim przez mądre użycie tego daru wolności dowieść że oni warci są tego.

Teraz szanowni słuchacze nalezałoby odkryć przed wami drugą przyczynę tak nagłego postępu literatury naszey, baczność i zachęcenie rządu, ale wtym zdarzeniu dość się odezwać słowy proroka: *jeżeli my umilkniem odezwą się kamienie odezwą się sciany tego domu!* Dobroczynny wpływ monarchicznego rządu rospostrzenia swiatło widocznym sposobem. Powinien dóyść narod do doskonałey dóyrzałości i oświecenia, ażeby poznać i ocenić jak wielkiey wagi iest wychowanie młodzieży trzeba uczynić ofiarę z częsci swojego mienia. ALEXANDER wyrzekł słowo — a promień ozywiającey jutrzeńki urumienił dależie końce rozległey Rössow krainy. Nie mówię o stalicach, i w odległych ziemiach widzialuy iest skutek błogich jego początków, i te nawet strony które przyrodzenie wiecznym zdało się poddać lodom, czują się bydz zegrzane nieocenionym oświecenia promieniem, i w pustyniach gdzie mieszkańce ledwie poczynają nawykać do podiecia pierwszey skiby ziemi, już się znaydują chciwi płodów rozumu ludzkiego.

(*Dalszy ciąg pòznicy.*)